

MINISTERUL EDUCAȚIEI
UNIVERSITATEA „VALAHIA” DIN TÂRGOVIȘTE
IOSUD - ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE ECONOMICE
ȘI UMANISTE
DOMENIUL FUNDAMENTAL ȘTIINȚE UMANISTE
DOMENIUL ISTORIE

**NEÎMPLINIRI ȘI SUCESE ROMÂNNO-
FRANCEZE
ÎN PERIOADA 1964 -1969**

**CONDUCĂTOR DE DOCTORAT:
Prof.univ.dr. Ioan OPRIȘ**

**Doctorand:
Gabriel-Ion DEGERATU**

TÂRGOVIȘTE

2023

MINISTERUL EDUCAȚIEI
UNIVERSITATEA „VALAHIA” DIN TÂRGOVIȘTE
IOSUD - ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE ECONOMICE
ȘI UMANISTE
DOMENIUL FUNDAMENTAL ȘTIINȚE UMANISTE
DOMENIUL ISTORIE

**NEÎMPLINIRI ȘI SUCCESE ROMÂNNO-
FRANCEZE
ÎN PERIOADA 1964 -1969**

- REZUMAT -

Obiectul tezei de doctorat *Neîmpliniri și succese româno-franceze în perioada 1964-1969* îl constituie analiza celei mai bune perioade a relațiilor dintre cele două țări, desfășurată în contextul împărțirii lumii în două tabere rivale, după sfârșitul celui de Al Doilea Război Mondial.

Procesul de consolidare al relațiilor dintre cele două țări a fost prezentat analizând critic fiecare eveniment important din perioada în cauză. Confruntarea celor două blocuri politico-ideologice în Războiul Rece a influențat decisiv relațiile dintre statele europene și a creat tipare diferite de evoluție politică, socială și economică pentru estul și vestul continentului.

Tema tratează relațiile bilaterale dintre România și Franța și modul în care ambele state au relaționat cu puterile U.R.S.S. și S.U.A. și deciziile adoptate în funcție de contextul istoric. Pornind de la aceste premise, au fost formulate următoarele întrebări fundamentale de cercetare cu ajutorul cărora am urmărit să trasez principalele caracteristici ale relațiilor româno-franceze din perioada propusă, dar și în cele anterioară și posterioară acesteia:

Care a fost colaborarea dintre România și Franța în perioada regalității românești și după trecerea la comunism?

Care a fost raportul dintre insuccese și beneficii în politica dintre cele două țări în perioada 1964-1969?

De ce vizita din 14-18 mai 1968 a președintelui francez Charles de Gaulle în România nu a atins obiectivele politice, diplomatice, economice și culturale importante propuse?

Care au fost cauzele destrămării relațiilor româno-franceze după 1969?

România și Franța au avut evoluții total diferite, datorită și din cauza poziției geo-strategice și a intereselor marilor puteri, cu precizarea că statul francez a fost la un moment dat o mare forță politică. Aparent, inițial, Bucureștiul și Parisul nu au avut foarte multe în comun. În secolele al XVII-lea și al XVIII-lea, s-au intensificat relațiile cu intelectualii și comercianții francezi prezenți în Principatele Române, iar în 1798 au fost înființate consulatul general la București și viceconsulatul la Iași. În secolul al XIX-lea, cei mai mulți dintre tinerii români au absolvit studiile superioare la Paris, iar în 1846, în cartierul Latin, a apărut *Societatea studenților români din Paris*, președinte Ion Ghica, secretar C.A. Rosetti, între membrii ei fiind Dimitrie Bolintineanu, Mihail Kogălniceanu, Nicolae Bălcescu, fruntași ai mișcării revoluționare din 1848, din Principatele Române. Relațiile în perioada de dinainte și după Primul și Al Doilea Război Mondial s-au

intensificat în plan politic, economic și cultural și au cunoscut fluctuații în perioada comunistă, un regres, o redresare cu un punct culminant, urmat de un reflux și un îngheț.

Teza vizează relațiile româno-franceze și acțiunile lor din 1964-1969, cu evenimentele politice și economice precedente, respectiv cele care au urmat. Franța era rebela Occidentului, iar România nesupusa Blocului Comunist și ambele căutau o mână întinsă din cealaltă parte, francezii pentru a demonstra lumii capitaliste că au o viziune originală în diplomație și politică, românii pentru se îndepărta de sovietici. Scopul lucrării l-a reprezentat analiza relațiilor dintre România și Franța din respectiva perioadă, în care s-au înregistrat nerealizări și beneficii. Cercetarea a indicat că au prevalat primele, izvorâte din situații divergente care, din dezinteres și rea voință, au trenat și s-au agravat, disensiuni ce odată depășite, ar fi putut inversa ordinea bilanțului în *succese și neîmpliniri*.

În perioada regalității din România au fost momente de vârf la București și la Paris, în condițiile în care Franța, putere europeană importantă, cu interese certe în păstrarea climatului internațional de înțelegere și cooperare, a intervenit hotărâtor pentru români la Unirea Principatelor și în Primul Război Mondial. A urmat răcirea colaborării odată cu anul 1948, când apartenența la blocul comunist a diminuat raporturile României cu Occidentul. Și, totuși, aflată sub impunerea sovietică în privința direcțiilor de dezvoltare, a politicii interne și externe, România a reușit să devină membră a Organizației Națiunilor Unite în decembrie 1955, iar în iulie 1956 a Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură.

Schimbarea de optică franceză din 1958, odată cu venirea la putere a președintelui Charles de Gaulle a survenit odată cu modificarea politicii de la București și retragerea trupelor sovietice din Republica Populară Română, astfel că, la sfârșitul anilor '50, România era statul unic din Consiliul de Ajutor Economic Reciproc cu acțiuni de insubordonare din ce în ce mai intense față de Moscova. Este răspunsul la întrebarea de obiectiv *Care a fost colaborarea dintre România și Franța în perioada regalității românești și după trecerea la comunism?*

În aprilie 1964, acțiunea de ieșire de sub influența sovietică a fost clară și explicită, *Declarația Partidului Muncitoresc Român* consfințind distanțarea de Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste și reapropierea de Occident. Într-un asemenea context, Franța a fost prima țară spre care regimul de la București și-a arătat interesul pentru dialog, iar pe măsură ce succesul reaprinderii relațiilor era mai intens, depărtarea față de Uniunea Sovietică s-a accentuat. În același timp, în perioada în care politica și diplomația românească exprimau public independența în

interiorul blocului socialist, Franța, cu Charles de Gaulle în prim-plan, etala din ce în ce mai clar politica rebelă de insubordonare în cadrul Pactului Atlantic și pe plan european. Politica externă românească a intrat, astfel, într-o nouă dimensiune, datorită noului concept impus în diplomație de prim-ministrul Ion Gheorghe Maurer. Occidentul a salutat breșa care a provocat tensiuni în blocul estic și a contribuit în crescendo la beneficiile economice, comerciale și de imagine ale României. În fapt, a fost cea mai fastă perioadă între două țări aflate în Războiul Rece al celor două blocuri opuse politic, economic și militar, dar au fost mari neîmpliniri care au dominat succesele pe fondul unor permanente suspiciuni și neînțelegeri, aceasta fiind concluzia la întrebarea care a vizat cercetarea raportului dintre insuccese și beneficii în politica dintre cele două țări în perioada 1964-1969.

În acest context, următorul obiectiv al lucrării a fost răspunsul la întrebarea *De ce vizita din 14-18 mai 1968 a președintelui francez Charles de Gaulle în România nu a atins obiectivele politice, diplomatice, economice și culturale importante propuse?* Întâlnirea de la Paris din 1964 dintre șeful de stat francez, un exponent al aristocrației și prim-ministrul R.P.R. Ion Gheorghe Maurer, vorbitor nativ de limba franceză, denumit *burghezul roșu* din cauza comportamentului atipic în regimul comunist, realizată la inițiativa generalului a fost temeiul vizitei sale în România din 14-19 mai 1968, scurtată cu o zi din cauza situației interne conflictuale dintre guvernul francez și studenți și muncitori. Evenimentul programat inițial pentru iunie 1967 a fost amânat din cauza Războiului de Șase Zile, conflict izbucnit între Israel și statele arabe Egipt, Iordania și Siria. Politica României a atras interesul lui de Gaulle, iar prezența sa la București, după Canada, U.R.S.S., Polonia, a reprezentat foarte mult pentru R.S.R. și ar fi putut constitui începutul schimbării. După generalul Berthelot, vizita generalului de Gaulle a marcat revenirea Franței mărețe în România, potrivit Sandei Stolojan Zamfirescu, o personalitate a exilului românesc la Paris. Premisele au fost optimiste în toate domeniile, iar în plan extern, poziția lui Nicolae Ceaușescu, în timpul ocupației sovietice asupra Cehoslovaciei, i-a adus aprecieri de la Paris și alte capitale importante. Totuși, președintele francez l-a avut interlocutor pe șeful statului român și nu pe premier, astfel că au fost consemnate predominant realizări de imagine, nu de substanță în urma vizitei.

Care au fost cauzele destrămării relațiilor româno-franceze după 1969? Aceasta a fost întrebarea ultimului obiectiv al lucrării. După demisia din funcție a președintelui Charles de Gaulle din anul 1969 și venirea la putere a lui Georges Pompidou, au urmat momente de cotitură care au

diminuat interesul francezilor pentru România. Scandalul de spionaj la N.A.T.O. în care au fost implicați Mihai Caraman și colaboratorii săi români și străini, între care și francezi și decesul lui de Gaulle, retras din politică de mult timp în momentul morții, nu au provocat o distanțare vizibilă între cele două țări. În schimb, apariția ca prim-ministru a lui Valéry Giscard d'Estaing, personaj care nu a arătat considerație Bucureștiului și lui Ceaușescu încă din perioada în care a fost ministru de Finanțe a înrăutățit stadiul cooperării bilaterale, iar îndepărtarea din politica românească a ministrului de Externe Corneliu Mănescu și a prim-ministrului Ion Gheorghe Maurer, coroborate cu moartea lui Pompidou, au determinat regresul relațiilor până la un nivel minim în perioada 1980-1989.

De-a lungul istoriei, Franța este țara cu care România a avut cea mai bună relație, iar între 1964 și 1969 au fost momentele de mare succes din colaborarea bilaterală, raportate la perioadele anterioară și posterioară. În aceste condiții, am identificat multe momente și poziții diferite româno-franceze care mi-au impus să am o abordare distinctă, în care să prezint nerealizările din succesiunea de realizări, o viziune pe care am considerat-o importantă din punct de vedere științific.

Lucrarea vizează, în mod evident, România și Franța, dar are un larg areal de abordare, în condițiile în care românii erau în blocul comunist, iar francezii în cel capitalist. Astfel, prezint documente, acte și declarații care au fost emise, întocmite și realizate în U.R.S.S., China, S.U.A., Marea Britanie, Germania, Italia, care vizează cele două țări și au avut influență asupra politicii interne și externe a acestora. Astfel, am tratat, pe lângă relațiile bilaterale și modalitatea în care erau privite politica românească și cea franceză. Într-un asemenea context politic, *Declarația P.M.R.* din aprilie 1964 preciza, fără echivoc, principiile de politică externă ce urmau a fi practicate în colaborarea României cu celelalte țări de democrație populară și cu statele capitaliste. Operațiunea de resetare a viziunii externe a avut loc în același timp cu reapropierea de Occident, iar francezii au fost primii receptivi la schimbarea majoră de direcție, marcând reînceputul dialogului întrerupt de la intrarea României sub influența U.R.S.S. Politica și diplomația românească au exprimat public, pretutindeni, independența din cadrul blocului socialist, în timp ce Franța își afișa ieșirea din subordonarea din interiorul Pactului Atlantic și în plan european, o politică desprinsă total de năzuințele Europei, expusă public de generalul Charles de Gaulle. România și Franța exprimau punctele comune dincolo de hotare, politica lor fiind receptată cu teamă și îngrijorare în toate statele din Occident și C.A.E.R. Ulterior, s-a constatat că prima vizită

a unui președinte francez în România, urmată în 1969 de întâia venire a unui președinte american la București, succese de răsunet ale diplomației românești la momentele respective, au fost subminate din interior, în cazul relațiilor româno-franceze.

Prin utilizarea instrumentarului clasic al cercetării științifice, bazat pe analiză și sinteză, la care am adăugat și folosit și studiul comparației, am realizat analiza evenimentelor, beneficiile și insuccesele pe care le-au adus, respectiv provocat acestea, cauzele și efectele lor. Informațiile teoretice care au stat la baza demersului științific au fost preluate din lucrări, cărți, studii, articole din domeniul investigat, din țară și din Franța.

Valoarea teoretică și practică a subiectului *Neîmpliniri și succese româno-franceze în perioada 1964-1969* derivă din impactul prezentării pentru prima dată a documentelor provenite din surse accesate în premieră sau foarte puțin uzitate, într-o interpretare diferită față de alte cercetări.

Teza este structurată în patru părți: *Relațiile româno-franceze, de la perioada regală la regimul comunist (1866-1963)*; *Insuccese și beneficii (1964-1967)*; *Umbre și lumini, Charles de Gaulle în România (14-18 mai 1968)* și *Reflux în relațiile româno-franceze*, care corespund obiectivelor cercetării și implementării în practică a scopului propus. Întrucât capitolele și subcapitolele acestora tratează problematici distincte, am optat pentru formularea contextelor la fiecare subcapitol, cu concluzii parțiale ale fiecărei secțiuni și partea de concluzii generale și propuneri pentru dezvoltarea ulterioară a temei.

Astfel, în primul capitol, *Relațiile româno-franceze de la perioada regală la regimul comunist (1866-1963)*, a fost descrisă colaborarea solidă a Bucureștiului din perioada regalității cu Parisul, cu beneficii incontestabile în politică, diplomație, învățământ și în domeniul militar. Au fost evidențiate aspectele contribuției arhitecților francezi la București și a prezenței strălucite a doctoranzilor români la Sorbona, efectul negativ al *bonjurismului*, relațiile din cele două războaie mondiale și consecințele postbelice, răcirea relațiilor după instaurarea comunismului în țară, problematica exilului românesc în Franța și revenirea la cooperare, odată cu venirea la putere în 1958 a lui Charles de Gaulle și numirea în 1961 a întâiului prim-ministru român de origine franceză, Ion Gheorghe Maurer.

În capitolul al doilea *Insuccese și beneficii (1964-1967)*, a fost surprinsă cotitura adusă de *Declarația* din 1964, urmată de vizita delegației române condusă de Ion Gheorghe Maurer la Paris, cu prelungirea unor dezacorduri și încheierea unor acorduri. Moartea regretată de francezi a

lui Gheorghe Gheorghiu-Dej și Congresul al IX-lea al comuniștilor români, apreciat de Franța, aspectele României, rebelă la Moscova și respectată la Paris, neînțelegerile dintre cele două părți în privința Institutului Cultural Francez în România și problema nerezolvată a instalării unei centrale atomice franceze în zona Moldovei au reținut atenția în activitatea de cercetare. Această secțiune a lucrării s-a încheiat cu dialogul român extins cu Occidentul, vizita mult așteptată în 1967 a lui de Gaulle și amânarea ei din cauza Războiului de 6 Zile, unde românii și francezii au avut poziții comune, dar și diferite.

În capitolul al treilea *Umbre și lumini, Charles de Gaulle în România (14-18 mai 1968)*, au fost consemnate începerea pregătirii evenimentului și schimbările repetate de program și trasee prin țară, în funcție de redescoperirea de către președinte a foștilor săi colegi români de școală militară, din Craiova, Târgoviște și București, problemele din diplomația româno-franceză cu proprii trimiși la Paris și București și duritatea, pe alocuri, a discuțiilor și negocierilor în vederea rezolvării chestiunilor comune divergente. Au fost abordate primirea cu entuziasm din capitala României și în țară a președintelui francez, dimensiunile politice și economice ale vizitei, cu întâlnirile și discursurile susținute de ambii șefi de stat. Un alt palier a vizat comportamentul oscilant al presei române premergător vizitei și în timpul acesteia și lipsit de laude după încheierea ei și preamărirea lui Ceaușescu realizată de către jurnaliștii francezi înainte de sosirea lui de Gaulle în România și în timpul evenimentului, în condițiile în care aceștia cunoșteau că realitatea în R.S.R. era alta. Alte aspecte cercetate au fost itinerarul reîntâlnirii cu Dumitrescu, Heruvim, Teodorescu, Miculescu, întrevederile conjuncturale cu Isăceanu și Vizanty și detaliile organizării ireproșabile a forțelor de supraveghere, ordine și de contrasabotaj pentru asigurarea integrității fizice și a siguranței membrilor delegației franceze prezente în România.

În capitolul al patrulea, *Reflux în relațiile româno-franceze*, am insistat pe revenirea la accentele pronunțate ale neînțelegerilor după plecarea lui de Charles de Gaulle din fruntea Franței, scandalul de spionaj cu Mihai Caraman și eforturile noului președinte Georges Pompidou de a duce la îndeplinire obiectivele stabilite de cele două țări în timpul în care el a fost prim-ministru sub președinția generalului de Gaulle. Au fost divergențe la Paris și București, iar vizita în Franța a lui Nicolae Ceaușescu, din 1970, a confirmat că aparenta concordie a anului 1968 se destrăma încet, dar sigur. Schimbarea ministrului de Externe Corneliu Mănescu cu George Macovescu, retragerea din politică a lui Ion Gheorghe Maurer, forțată de Ceaușescu, decesul lui Georges

Pompidou și venirea la putere a lui Valéry Giscard d'Estaing au desăvârșit distanțarea politică și diplomatică dintre cele două țări, cu efecte negative în toate domeniile, pe termen lung.

Din punct de vedere științific, lucrarea este de actualitate prin abordarea diferită a evenimentelor, care completează cercetările și istoriografia precedente. Valoarea teoretică și practică derivă din impactul prezentării documentelor provenite din surse accesate în premieră sau foarte puțin uzitate, informații noi care, consider, că vor fi utile studenților, masteranzilor, doctoranzilor și altor specialiști în istorie.

MINISTRY OF EDUCATION
„VALAHIA” UNIVERSITY OF TÂRGOVIȘTE
IOSUD - PHD SCHOOL OF ECONOMIC AND HUMANISTIC
SCIENCES
FUNDAMENTAL FIELD *HUMANISTIC SCIENCES*
DOMAIN *HISTORY*

**ROMANIAN-FRENCH FAILURES AND
SUCCESSSES IN THE PERIOD 1964-1969**

- SUMMARY -

The subject of the PhD thesis *Romanian-French failures and successes in the period 1964-1969* is the analysis of the best period of relations between the two countries, which took place in the context of the division of the world into two rival camps after the end of the Second World War.

The process of strengthening relations between the two countries was presented by critically analysing each important event of the period. The confrontation of the two political-ideological blocs in the Cold War decisively influenced relations between European states and created different patterns of political, social and economic development for the East and West of the continent. The theme deals with the bilateral relations between Romania and France and how both countries dealt with the U.S.S.R. and U.S.A. powers and the decisions taken in the historical context. Starting from these premises, the following fundamental research questions were formulated, with the help of which I aimed to trace the main characteristics of the Romanian-French relations in the proposed period, but also in those before and after it:

What was the collaboration between Romania and France during the period of Romanian royalty and after the transition to communism?

What was the ratio of failures to benefits in politics between the two countries between 1964 and 1969?

Why did the visit of French President Charles de Gaulle to Romania on 14-18 May 1968 fail to achieve the important political, diplomatic, economic and cultural objectives proposed?

What were the causes of the break-up of Romanian-French relations after 1969?

Romania and France had totally different evolutions, due to and because of the geo-strategic position and interests of the great powers, with the caveat that the French state was at one time a great political force. Apparently, initially, Bucharest and Paris did not have much in common. In the 17th and 18th centuries, relations with French intellectuals and merchants present in the Romanian Principalities intensified, and in 1798 the consulate general in Bucharest and the vice-consulate in Iași were established. In the 19th century, most of the young Romanians graduated in Paris, and in 1846, in the Latin Quarter, the Society of Romanian Students in Paris was founded, with Ion Ghica as president, C.A. Rosetti as secretary, and Dimitrie Bolintineanu, Mihail Kogălniceanu, Nicolae Bălcescu, leaders of the 1848 revolutionary movement in the Romanian Principalities, among its members. Relations in the period before and after the First and

Second World War intensified politically, economically and culturally and fluctuated during the communist period, a regression, a recovery with a climax, followed by an ebb and a freeze.

The thesis deals with French-Romanian relations and their actions from 1964-1969, with the preceding and subsequent political and economic events. France was rebellious to the West and Romania unsubmissive to the Communist Bloc, and both sought an outstretched hand from the other side, the French to demonstrate to the capitalist world that they had an original vision in diplomacy and politics, the Romanians to distance themselves from the Soviets. The aim of the paper was to analyse the relations between Romania and France during that period, in which there were failures and benefits. The research showed that the former prevailed, arising from divergent situations which, due to disinterest and ill will, dragged on and worsened, dissensions which, once overcome, could have reversed the order of the balance in successes and failures.

During the period of royalty in Romania, there were high points in Bucharest and Paris, when France, an important European power, with definite interests in preserving the international climate of understanding and cooperation, intervened decisively for the Romanians at the Union of the Principalities and in the First World War. Collaboration cooled down after 1948, when Romania's membership of the communist bloc diminished its relations with the West. Yet, under Soviet imposition in terms of development directions, domestic and foreign policy, Romania managed to become a member of the United Nations in December 1955 and of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation in July 1956.

The change of French optics in 1958 with the coming to power of President Charles de Gaulle came with the change of policy in Bucharest and the withdrawal of Soviet troops from the Romanian People's Republic, so that by the end of the 1950s Romania was the only state in the Council for Mutual Economic Assistance with increasingly insubordinate actions towards Moscow. It is the answer to the objective question *What was the collaboration between Romania and France during the period of Romanian royalty and after the transition to communism?*

In April 1964, the move away from Soviet influence was clear and explicit, with the *Declaration of the Romanian Workers' Party* confirming its distance from the Union of Soviet Socialist Republics and its re-appropriation of the West. In such a context, France was the first country towards which the regime in Bucharest showed interest in dialogue, and as the success of the rekindling of relations became more intense, the distancing from the Soviet Union became more marked. At the same time, at a time when Romanian politics and diplomacy were publicly

expressing independence within the socialist bloc, France, with Charles de Gaulle at the forefront, was increasingly displaying a rebellious policy of insubordination within the Atlantic Pact and at European level. Romanian foreign policy thus entered a new dimension, thanks to the new concept imposed in diplomacy by Prime Minister Ion Gheorghe Maurer. The West welcomed the breach that caused tensions in the Eastern bloc and contributed in crescendo to Romania's economic, commercial and image benefits. In fact, it was the best period between two countries in the Cold War of two opposing political, economic and military blocs, but there were great failures that dominated the successes amidst permanent suspicions and misunderstandings, this being the conclusion to the question that aimed to investigate the relationship between failures and benefits in politics between the two countries in the period 1964-1969.

In this context, the next objective of the paper was to answer the question *Why did the visit of French President Charles de Gaulle to Romania on 14-18 May 1968 fail to achieve the important political, diplomatic, economic and cultural objectives proposed?* The meeting in Paris in 1964 between the French head of state, an exponent of the aristocracy, and the Prime Minister of the P.R.R. Ion Gheorghe Maurer, a native French speaker, called *the red bourgeois* because of his atypical behaviour in the communist regime, at the initiative of the general, was the basis of his visit to Romania on 14-19 May 1968, shortened by one day because of the conflictual internal situation between the French government and students and workers. The event originally scheduled for June 1967 was postponed because of the Six-Day War, a conflict between Israel and the Arab states of Egypt, Jordan and Syria. Romania's policy attracted de Gaulle's interest, and his presence in Bucharest, after Canada, the USSR and Poland, meant a lot to the USSR and could have been the beginning of change. After General Berthelot, General de Gaulle's visit marked the return of the great France to Romania, according to Sanda Stolojan Zamfirescu, a personality of the Romanian exile in Paris. The premises were optimistic in all areas, and externally, Nicolae Ceausescu's position during the Soviet occupation of Czechoslovakia brought him praise from Paris and other major capitals. However, the French president was talking to the Romanian head of state and not to the prime minister, so that the visit was mainly about image rather than substance.

What were the causes of the break-up of French-Romanian relations after 1969? This was the question of the last objective of the paper. After the resignation of President Charles de Gaulle in 1969 and the accession to power of Georges Pompidou, there were turning points that

diminished French interest in Romania. The N.A.T.O. espionage scandal involving Mihai Caraman and his Romanian and foreign collaborators, including the French, and the death of de Gaulle, long retired from politics at the time of his death, did not cause a visible rift between the two countries. On the other hand, the emergence as Prime Minister of Valéry Giscard d'Estaing, a person who had shown no consideration for Bucharest and Ceaușescu since his time as Finance Minister, worsened the state of bilateral cooperation, and the removal from Romanian politics of Foreign Minister Corneliu Mănescu and Prime Minister Ion Gheorghe Maurer, in conjunction with Pompidou's death, caused relations to regress to a low point between 1980 and 1989.

Throughout history, France is the country with which Romania has had the best relationship and between 1964 and 1969 there were moments of great success in the bilateral collaboration, compared to the periods before and after. In these circumstances, I identified many different Romanian-French moments and positions that required me to have a distinct approach, in which I present the non-achievements in the succession of achievements, a vision that I considered important from a scientific point of view.

The work is obviously about Romania and France, but it has a wide scope, as the Romanians were in the communist bloc and the French in the capitalist one. Thus, I present documents, acts and declarations that were issued, drafted and made in the USSR, China, USA, Great Britain, Germany, Italy, which concern the two countries and had an influence on their domestic and foreign policy. Thus, in addition to bilateral relations, we have also dealt with how Romanian and French politics were viewed. In such a political context, the P.M.R. Declaration of April 1964 specified, unequivocally, the principles of foreign policy to be practised in Romania's collaboration with the other countries of popular democracy and with the capitalist states. The operation of resetting the foreign vision took place at the same time as the re-approach to the West, and the French were the first to be receptive to the major change of direction, marking the resumption of the dialogue interrupted since Romania's entry under USSR influence. Romanian politics and diplomacy everywhere publicly expressed independence from the socialist bloc, while France was showing its exit from subordination within the Atlantic Pact and in Europe, a policy totally detached from Europe's desires, publicly exposed by General Charles de Gaulle.

Romania and France were expressing common ground across borders, their policy being received with fear and concern in all Western states and the C.A.E.R. Later, it was found that the first visit of a French president to Romania, followed in 1969 by the first visit of an American

president to Bucharest, which were resounding successes of Romanian diplomacy at the time, were undermined from within in the case of Romanian-French relations.

By using the classic tools of scientific research, based on analysis and synthesis, to which we have added and used the study of comparison, we have carried out an analysis of the events, the benefits and failures they brought, respectively provoked, their causes and effects. The theoretical information on which the scientific approach was based was taken from works, books, studies, articles in the field investigated, in the country and in France.

The theoretical and practical value of the subject *Romanian-French failures and successes in the period 1964-1969* derives from the impact of presenting for the first time documents from sources accessed for the first time or very little used, in a different interpretation from other research.

The thesis is structured in four parts: *French-Romanian Relations from the Royal Period to the Communist Regime (1866-1963)*; *Failures and Benefits (1964-1967)*; *Shadows and Lights, Charles de Gaulle in Romania (14-18 May 1968)* and *Reflux in French-Romanian Relations*, which correspond to the objectives of the research and the practical implementation of the proposed aim. As their chapters and sub-chapters deal with distinct issues, we have opted for formulating contexts in each sub-chapter, with partial conclusions of each section and part of general conclusions and proposals for further development of the theme.

Thus, in the first chapter, *Romanian-French Relations from the Royal Period to the Communist Regime (1866-1963)*, the solid collaboration between Bucharest and Paris during the royal period was described, with undeniable benefits in politics, diplomacy, education and the military. The contribution of French architects to Bucharest and the brilliant presence of Romanian doctoral students at the Sorbonne, the negative effect of Bonjurialism, relations during the two world wars and the post-war consequences, the cooling of relations after the establishment of communism in the country, the issue of Romanian exile in France and the return to cooperation with the coming to power in 1958 of Charles de Gaulle and the appointment in 1961 of the first Romanian Prime Minister of French origin, Ion Gheorghe Maurer, were highlighted.

In the second chapter, *Failures and Benefits (1964-1967)*, the turning point brought by the *1964 Declaration* was captured, followed by the visit of the Romanian delegation led by Ion Gheorghe Maurer to Paris, with the prolongation of some disagreements and the conclusion of some agreements. The death regretted by the French of Gheorghe Gheorghiu-Dej and the 9th

Congress of Romanian Communists, appreciated by France, the aspects of Romania, rebellious in Moscow and respected in Paris, the disagreements between the two sides regarding the French Cultural Institute in Romania and the unresolved issue of the installation of a French atomic power plant in the Moldavian area were the main points of research. This section of the paper concluded with the extended Romanian dialogue with the West, the long-awaited 1967 visit of de Gaulle and its postponement due to the Six-Day War, where the Romanians and the French had common but different positions.

In the third chapter, *Shadows and Lights, Charles de Gaulle in Romania (14-18 May 1968)*, the beginning of the preparations for the event and the repeated changes in the programme and routes through the country were recorded, depending on the President's rediscovery of his former Romanian military school colleagues from Craiova, Targoviste and Bucharest, the problems in French-Romanian diplomacy with his own envoys in Paris and Bucharest and the harshness, at times, of the discussions and negotiations to resolve the divergent common issues. The enthusiastic welcome of the French President in Romania's capital and in the country, the political and economic dimensions of the visit, with meetings and speeches given by both heads of state were discussed. Another level concerned the oscillating behaviour of the Romanian press before and during the visit and the lack of praise after the end of the visit and the praise of Ceaușescu by French journalists before de Gaulle's arrival in Romania and during the event, when they knew that the reality in the R.S.R. was different. Other aspects investigated were the itinerary of the reunion with Dumitrescu, Heruvim, Teodorescu, Miculescu, the meetings with Isăceanu and Vizanty and the details of the impeccable organisation of the surveillance, order and counter-submarine forces to ensure the physical integrity and safety of the members of the French delegation present in Romania.

In the fourth chapter, *Reflux in French-Romanian Relations*, I insisted on a return to the pronounced hints of misunderstandings after Charles de Gaulle's departure from the French leadership, the spying scandal with Mihai Caraman and the efforts of the new President Georges Pompidou to carry out the objectives set by the two countries during his time as Prime Minister under General de Gaulle. There were differences in Paris and Bucharest, and Nicolae Ceausescu's visit to France in 1970 confirmed that the apparent concord of 1968 was slowly but surely crumbling. The replacement of Foreign Minister Corneliu Mănescu by George Macovescu, the retirement from politics of Ion Gheorghe Maurer, forced by Ceaușescu, the death of Georges

Pompidou and the coming to power of Valéry Giscard d'Estaing completed the political and diplomatic estrangement between the two countries, with long-term negative effects in all areas.

From a scientific point of view, the work is topical because of its different approach to events, which complements previous research and historiography. The theoretical and practical value derives from the impact of the presentation of documents from sources accessed for the first time or very little used, new information which, I believe, will be useful to students, master's students, doctoral students and other specialists in history.